

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge kavenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Odje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, sprejemna naročnina, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala namazila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Poglejmo si v oči!

Po zadnji naši ponesrečeni ofenzivi ob Piavi je izdal vojnootkazniški urad na Dunaju poročilo, v katerem pravi, „da se je takoj ob začetku bojev opazilo, da je sovražnik ravno na mestih, ki so bili izbrani za slučaj nadaljnjega prodiranja, začel po načrtu dobropriljavljene protinapade. Tudi se je ugotovilo, da je bil nasprotnik o obsegu, dnevu in uri našega napada natančno poučen. V kratkem času je bilo tudi z akti dognano, da je cela vrsta k sovražniku pobeglih izdala italijanskemu armadnemu vodstvu načrte. Ujeti angleški, francoski in italijanski oficirji in moštvo je izpovedalo, da se je bilo na večer 14. junija razglasilo, da se bo avstrijska ofenziva začela zjutraj ob 2. uri. „Natančni čas so baje (sollen!), izdali jugoslovanski pobegli vojaki.“

To poročilo je izšlo v dunajskih časnikih dne 28. julija, torej ravno po odhodu poslancev iz Dunaja, ki niso mogli več zahtevati, da se to poročilo ali popravi ali prekliče.

Poročilo ima na prvi pogled pečat neverjetnosti na sebi. Pravi, da je bila izdaja ugotovljena, tudi z akti dognana, potem pa naenkrat, da so baje izdali jugoslovanski vojaki. Ako je „baje“, potem ni dognano, potem se sploh kaj takega, kar obtežuje cel narod, ne piše, če pa je dognano, potem pa ni „baje“, potem pa z imeni in jasno trditvijo na dan!

Ker je poročilo vojnootkaznega urada tako žalostno, zato smo se za stvar zanimali. Hočemo gospodi od vojnootkaznega stana jasno pogledati v oči!

V roke smo dobili list „Front“, Tabori hetilap, 2. evfolyam 21 szam. List izdaje armadno poveljstvo.

To poveljstvo je gotovo bližje fronti kakor vojnootkazniški stan na Dunaju in mu je gotovo o dogodkih na fronti tudi gotovo več verjeti nego dunajskemu uradu, ki je nastanjeno v vojnem ministertvu. Kaj pravi ta list?

Na strani 2. piše „Front“: „Čeravno je bilo vse do najmanjše posameznosti skrbno pripravljeno, so izvedeli celo udeleženi poveljniki za — čas napada se le z zadnji večer. Potem bi morala v noči od 13. na 15. julija ob zori točno ob treh na celi fronti — od Tirolske do morja — začeti artilerija streljati.“

Ker so izvedeli za začetek ofenzive le udeleženi poveljniki, je jasno, da je niso zamogli izdati jugoslovanski vojaki. Čudno je tudi, da bi se „jugoslovanski vojaki“ kar za eno uro zmotili, — kajti tiskovni stan začne ofenzivo ob 2., armadno poveljstvo pa še le ob 3. uri.

Ali so sploh vedeli Lani, kdaj ravno bomo mi začeli napad? Tiskovni stan pravi, da so vedeli za obseg, da in uro našega napada. A kaj pravi armadno poveljstvo?

„Front“ na strani 7 pravi: „Sovražnik je bil iznenaden. Kar tresli so se mladi fantje. Vedeli so sicer, da se ofenziva pripravlja, pa še slutili niso, da bo napad na tem mestu. Mirno so spali v podkopi, ko je začela nanje padati železna toča peklenjskega bobnečega ognja, vse je bilo zmešano, oficirji se niso videli, višje vodstvo je odpovedalo...“

Ali je torej na Piavi res bilo krivo „baje“ — izdajstvo jugoslovanskih vojakov? Kaj pravi zopet k temu armadno poveljstvo?

„Front“ piše na strani 12: „Prve tri črte glavnih laških postojank so naši zavzeli, dne 17. so prodrli do železniške črte Nervesa—Volpago... Ker je na pogorju deževalo, kakor bi se bil utrgal oblak, je sicer deroča Piava tako narasla, da je napol dovršene pontonske mostove na treh prehodnih krajih odnesla. Skoro istočasno so južno od Nervesa in v okolici Arcade in Spresiano stoječe daleč noseče italijanske baterije na naše od sovražnih letalcev ves čas opazovane prehode umerili in njihove težke granate so dan in noč od minute do minute z matematično natančnostjo udarjale v pontonske mostove, ki smo jih že tri dni sem že šestkrat iznova začeli. Tako je bilo dovažanje municije (streliva, oskrbovanje z živili in obvezumi tako oteženo, da so tam na Montellu naprej pomaknjene čete že čisto osamljene držale zasedene postojanke in so morale z lačnimi želodci, z obupno malo municije dvakrat, trikrat na dan ponavljajoče se besne protinapade laške infanterije odbijati.“

Tako so bili prisiljeni, da so v noči od 22. na 23. in od 23. na 24. julija v dveh oddelkih umaknili čete nazaj čez Piavo.“

To so torej vzroki našega umika na Piavi;

Zakaj govori o „baje“-izdajstvu jugoslov. vojakov?

Vemo, zakaj se vse to godi. Mi smo o vsem dobro poučeni, gotovo boljše, kakor si gospodje pri ze-

lenih mizah domnevajo. Gre se dobiti orožja proti jugoslovanskemu gibanju. Od vseh strani se znašajo skupaj ovadbe, poročila, opazovanja, polna najgrših laži in obrekovanj. Vse, kar nas sovražni, znaša ta material skupaj. Nekatera ministrstva so polna teh aklov. Po poštemem potu se nam ne more priti blizu, zato si gospodje preskrbljajo nepoštena orožja.

Toda jugoslovanska misel se ne da tudi z lažjo ubiti, še manj pa z grožnjami in novimi žrtvami. Mi smo pripravljeni, pogledati vsakemu v oči!

Politika slovensko-štajerskih mest

Vse, kar na Štajerskem slovensko misli in čuti, je zavzeto za jugoslovansko idejo. Naš narod hoče biti na svoji zemlji svoj gospod. To je tako naravna, samoumevna želja našega naroda, da mu je nihče ne more iztrgati iz srca, razven s silo. Toda ker vsi nemški narodi v monarhiji enako mislijo o svoji bodoči usodi, zato je tudi ni sile, ki bi mogla pripraviti večino prebivalstva v monarhiji do tega, da drugače misli, želi in dela. Trdno smo prepričani, da dobimo svojo Jugoslavijo in sicer čim prej bo mir, tem prej jo dobimo.

Naša mesta na Slovenskem Štajerju delajo politiko, ki je politiki slovenskega prebivalstva popolnoma sovražna. Mi hočemo samostojnost, mesta nam je ne privošči. Še več, vstala so ter zahtevala, da se vsako svobodno politično gibanje med nami ustavi. Kako kratkovidna je ta politika! Ne bo dolgo, in potem bo mesto našega ozemlja morala dajati odgovor za vse, kar so nam storila neprijaznega in žaloga. Te besede naj dobro premisli meščansko prebivalstvo in razvidelo bo, da mu je sedaj in mu v bodoče bo v največjo korist, ako živi z nami Slovenci v najlepšem razmerju. Naj se ne da hujskati od ljudi, ki nimajo ničesar izgubiti, ki lahko vsako minuto zvežejo svoje culice ter jih pod pazduho zanesejo preko Semeringa. Mi nočemo sovražstva, ampak mi hočemo prijateljsko razmerje med Slovenci in med mestnimi prebivalci.

Pri tej priliki moramo opozoriti, da je tudi sedanja prehranjevalna politika naših mest popolnoma kriva. Postopanje, ki je opazujemo v Celju z okolico, v Mariboru na trgih z našimi prodajalci in prodajalkami, v Ptujju s Poljanci, nikakor ni pripravno, da bi vabilo ljudi na-se. Tako postopanje odbija in sko-

LISTEK.

Vojaški novinec.

Belgijska povest.

Spisal Henrik Konsjans; preložil za „Slov. Gospodarja“ AL B. (Dalle.)

Starec jo doide in vpraša: „Ali Janeza ni zraven, da si obstala, Katrica?“

„Moj Bog, to bo moja smrt!“ vzkligne deklica. „Za pogledite, oče, tam za drugimi prihaja s povešeno glavo in bledim obrazom... na pol mrtev je že, siromak!“

„Morša od samega veselja, Katrica.“ „Kako ste srečni, oče“, je rekla, „da ne vidite več dobro!“

Med tem se je Janez približal kraju, kjer je bil opazil starega očeta, ter šel počasi proti njemu. Katrica mu ni šla nasproti, marveč skrila glavo ob drevesu in jokala na glas.

Mladenič prime starca za roko, mu pokaže Stevilko in pravi s hripavim glasom: „Oče, izžrebal sem se!“

Potem gre k deklici, vzdihne in solze se mu uiz oči: „Katrica! Katrica!“

Več ni mogel reči; glas mu je zaostal v grlu. Stari mož je bil preveč prestrašen, da bi bil mogel kaj reči, ali kaj pomisliti; solze so mu polzele

pe gubah na obrazu, molče in prepaden je stal tu in pogled upiral v tla.

Nekaj časa so bili vsi tiho, dokler ni Janez naenkrat vzklignil poln obupa:

„O moja uboga mati, uboga mati!“

Ko je to čula, je bila deklica zdajci kakor izpremenjena. Bila je plemenita, pogumna ženska. Dokler je bila v dvomu, je plakala, zdaj pa, ko je bila prepričana o nesreči, se ji je v srce vrnila potrebna moč. Zdalj, ko je dvigajoče čuvstvo dolžnosti vzdramilo iz bolesti, se ji je vrnila v dušo moč, ki je bila last njenega lepega značaja. Dvignila je glavo, utrla solze in rekla z mirno udanostjo:

„Janez, prijatelj moj, Bog je tako sklenil; kdo bi se mu protivil? Sai ostaneš pri nas še eno leto; morda je še kaka pomoč. Jaz grem naprej; tudi tvoji materi porečem tako. Ako bi ji kdo drugi prinesel to grozno novico, bi jo utegnilo zadeti...“

O teh besedah jo hitro zapustilo cesto, stekla v smrekov gozd in izginila.

Starec in mladenič sta krenila po navadni poti v vas. Slišala sta peti, kričati in vriskati, a sta bila preveč vtopljena v svojo žalost, da bi se bila zmešala za ta hrup.

Ko sta se bližala siromašnemu stanovanju, so čim jokaje prišli nasproti Katrica, obe ženi in mali bratec.

Mladenič je poln hvaležnosti pogledal prijateljico, kajti opazil je na obrazu materinem, da je bila blaga deklica res vzbudila v srcu trpeče žene čuvstvo upanja.

Ta pogled ga je okreplil, da je premagal tudi svojo žalost ter z odprtimi rokami pohitel materi nasproti.

Nekaj časa so bili vsi silno vznemirjeni, morala jih je bolelost in solz je teklo obilo; s časoma pa je obup minil in polagoma se je zopet mir povrnil v koč ubogih vdov.

II.

Prišel je čas očboda! Tam pred kočama stoji zal mladenič — popotno palico čez ramo in zveznato na hrbtu. Njegove sicer tako žive oči se zdaj počasi ozirajo naokrog; obraz mu je miren in vse kaže, da mu je duša mirna, le srce mu burno bije in prsi se mu hopeče dvigajo in upadajo.

Njegova mati ga drži za roko in ga obsi z gorečimi dokazi ljubezni; revica ne plaka, lica ji trepečeje vsled prizadevanja, da bi skrila svojo žalost. Smeilja se sinu, da bi ga tolažila, a ta prisiljeni in mučni smeh je žalostnejši od najgrenkejših tožb.

Druga vdova ima opraviti s tem, da miri dečka in mu prigovarja da se Janez kmalu vrne, a deček je večletno tugovanje staršev počulo, da je ločitev velika nesreča — in zdaj glasno plaka.

Deč in Katrica sta v koč, mudeča se z zadnjimi pripravami za potovanje; v hlebec kruha sta napravila veliko lubnjo ter jo napolnila s surovim maslom; potem sta šla z njim pred vrata ter se vstopila v oči mladeniča.

„Odpri, vol se žalostno ozira po svojem gospodarjem ter včasini zamuka tiho in brez poguma; človek bi rekel, da žival ve, kaj se godi pred vratmi.“

Vs. e pr. ravljeno, on odhaja.

Dalje prihodnjič.

Prihodnjo nedeljo na cesarsko slavnost v mariborski Narodni dom!